

Pedagoško udejstvovanje basista Julija Betetta na slovenskih tleh

Povzetek

Basista Julija Betetta (1885–1963) uvrščamo med najpomembnejše slovenske in jugoslovanske glasbene poustvarjalce 20. stoletja, kot izjemen basist pa se je zapisal tudi v zgodovino evropske operne poustvarjalnosti. Prispevek osvetljuje njegovo pedagoško delovanje na konservatoriju Glasbene matice in Državnem konservatoriju ter pomen njegovih učnih načrtov za nižjo, srednjo in višjo stopnjo solopevskega izobraževanja. Prav tako je predmet razprave Betettovo delovanje na Glasbeni akademiji in njegov prevzem rektorskega mesta leta 1942 ter predstavitev Julija Betetta kot predstojnika in rednega profesorja za solopetje, rektorja in inšpektorja Akademije za glasbo v Ljubljani v povojnem obdobju.

Ključne besede: umetnik, pedagog, konservatorij Glasbene matice, Državni konservatorij, učni načrti, Glasbena akademija, Akademija za glasbo

Uvod

Življenje in delo opernega in koncertnega pevca basista Julija Betetta sta doslej podrobneje preučevala Vilko Ukmar in Ciril Cvetko, ki sta svoje ugotovitve strnjeno predstavila v monografskih publikacijah, in sicer Vilko Ukmar v delu *Srečanja z Julijem Betettom* (Ljubljana, DZS, 1961) ter Ciril Cvetko v Ju-

Abstract

The bass singer Julij Betetto (1885–1963) was one of the most important Slovenian and Yugoslav musical performers of the 20th century, as well as a great bass singer in the tradition of European opera interpretation. The article describes his pedagogical work at the Conservatorium of Glasbena matica (Ljubljana) and the State Conservatorium and highlights the importance of his syllabi for the lower, medium, and higher levels of the solo singing education. The article also outlines Betetto's work at the Music Academy in Ljubljana and his taking over of the position of chancellor of University in 1942, as well as presenting Julij Betetto as a full professor of solo singing, chancellor of University and inspector at the Academy of Music in Ljubljana after World War II.

Keywords: artist, teacher, Conservatorium of Glasbena matica, State Conservatorium, syllabi, Music Academy, Academy of Music

lij Betetto – umetnik, pedagog in organizator glasbenega šolstva (Ljubljana, Slovenski gledališki in filmski muzej, 1990). Ukmar svoje delo predstavi kot pogovor z Julijem Betettom, Cvetko pa se osredinja na življenjsko pot Julija Betetta, s poudarkom na njegovi umetniški poti – od delovanja v Dunajski dvorni operi, vrnitve v domovino, delovanja v Münchnu in spet v ljubljanski Operi, vse do njegovega pedagoškega udejstvovanja, ki

pa je predstavljeno le v obrisih. V obeh monografijah avtorja nista navajala ustrezne bibliografije, zaradi česar podatki niso preverljivi. Obe monografski publikaciji dopolnjujeta novejši študiji avtorice tega članka, in sicer diplomsko delo *Julij Betetto in njegova vloga v razvoju glasbenega šolstva na Slovenskem* ter izsledki doktorske disertacije z naslovom *Pevska šola Julija Betetta*. V prispevku objavljamo najnovejša spoznanja o pedagoškem udejstvovanju Julija Betetta, ki jih je bilo mogoče raziskati na podlagi doslej še neobdelanih ali nedosegljivih virov, kot so njegovi učni načrti, osebna pisma, dnevnik in zvezek, ki ga je uporabljal pri poučevanju.¹

Betettovo delovanje na konservatoriju Glasbene matice in Državnem konservatoriju (1924–1940)

Julij Betetto (1885–1963) se je s pedagoškim delom na Slovenskem začel ukvarjati konec decembra 1924, ko ga je odbor Glasbene matice povabil, da bi na konservatoriju prevzel nekaj ur solopevskega pouka. Betetto je delo sprejel, saj je imel s tovrstnim delom na pevskega področju že nekaj izkušenj – svoj pedagoški debi je doživel s poučevanjem petja na neki zasebni glasbeni šoli v času delovanja na Dunaju.² V dvajsetih letih 20. stoletja je Glasbena matica doživela korenite spremembe – po smrti dotedanjega ravnatelja in pevskega pedagoga Frana Gerbiča leta 1917 je ravnateljstvo in poučevanje prevzel Matej Hubad (1866–1937), ki kljub veliki požrtvovalnosti dela ni mogel nadaljevati sam. Potreboval je pevskega pedagoga, ki bi poučeval solistično petje, hkrati pa metodološko prenovil učne načrte. Betetto je bil, kot se je izkazalo, nedvomno prava izbira.

Julij Betetto je februarja 1925 začel s poučevanjem konservatorijskih pevcev na vseh treh stopnjah – v pripravljalnih razredih, na nižji, srednji in višji konservatorijski stopnji. Kot pogodbeni učitelj solopetja je na Državnem konservatoriju deloval v letih 1926–1940 in s svojimi učenci dosegal vse višje izobraževalne in umetniške cilje, čeprav je treba poudariti, da mu hkrati ni angažma v ljubljanski Operi ni dovoljeval velikega števila učencev. Iz virov je bilo mogoče ugotoviti, da je s prihodom Betetta na konservatorij strmo naraščalo število učencev na solopevskem oddelku, kar je zagotovo posledica njegovih izkušenj, saj je imel za seboj bleščečo umetniško kariero na Dunaju, deloval je kot basist v ljubljanski Operi in skupno dotlej odpel skoraj dva tisoč sto nastopov na odrskih in koncertnih deskah. V šolskem letu 1926/27 je bilo na srednji šoli konservatorija med drugim vpisanih kar šestinštirideset solopevcev, kar je v zgodovini glasbenega šolstva zagotovo edinstvena in omembe vredna številka.³

Betetto je leta 1933 postal ravnatelj Državnega konservatorija v Ljubljani in sprejel vse naloge, ki so mu bile zadane kot neposrednemu nasledniku dotedanjega ravnatelja Mateja Hubada. Med prvimi nalogami, ki si jih je zastavil, je bila reorganizacija pedagoškega oddelka (1934), ki je imel po njegovem mnenju prvo in glavno nalogo vzgojiti naraščaj dobro izobraženih glasbenikov, bodočih profesorjev glasbe. Sestavil je nov pravilnik Državnega konservatorija, s katerim je postal pedagoški oddelek najpomembnejši oddelek ustanove, kar je konec maja istega leta potrdilo ministrstvo za prosveto. Zavedal se je pomena dobrega glasbenega pedagoga ne le pri glasbeni, ampak tudi splošni vzgoji otrok in mladostnikov, saj je v predstavitvi ob prevzemu ravnateljskega mesta in potrditvi novega pravilnika med drugim dejal: »[...] *Gojenec, ki zapusti kot absolvent Državni konservatorij, naj ne bo le dober glasbenik, on mora biti tudi vreden član človeške družbe, [...] ki je vedno in povsod sposoben nastopati kakor človek olike in takta.* [...]»⁴ Vse to je bilo skladno z njegovim osrednjim ciljem – vzgajati pevce za potrebe opernega poustvarjanja v ljubljanski operni hiši, ki je bila odtlej po njegovi zaslugi v neverjetnem vzponu.

Kljub vodstveni funkciji je bil Betetto še vedno profesor in njegovi učenci so se pojavljali na večini nastopov in produkcijah, prav tako pa je odločno posegel v učne načrte za solopetje na nižji, srednji in višji stopnji šolanja, njegovi načrti so končno obliko dobili na začetku leta 1936. O tem, kako vneto si je prizadeval za napredek in stalni nadzor nad brezhibnim delovanjem pevskega organa pri učencih, dijakih in študentih, priča dejstvo, da je v času ravnateljstva na pevskega oddelku hotel imeti celo zdravnika specialista, vendar mu to ni uspelo.⁵ Kot vsestranski pevski strokovnjak z bogatimi izkušnjami na umetniškem in pedagoškem področju je do potankosti poznal delovanje pevskega organa, njegovo povezavo s telesom pevca in psihološkimi stanji. Tako ne čudi, da se je čutil poklicanega za suvereno izdelavo učnega načrta za solopetje, ni pa znano, ali je bil za njegovo pripravo pred Betettom povabljen ali določen kdo drug in te funkcije ni sprejel ali je ni uspel realizirati. O izhodiščih za pripravo učnih načrtov je Betetto zapisal: »*Podrobnega učnega odnosno izpitnega načrta, kakor za klavirski ali instrumentalni oddelek, sicer (za solopetje op. p.) ni moč izdelati, kajti izobrazba glasu ne more potekati po nekih splošnih vidikih, temveč povsem in zgolj individualno.* [...] *Slehernega gojenca moramo voditi samostojno, saj je pri pevskega študiju treba premagovati težave tehničnega značaja, računati pa tudi s prirojenimi in pridobljenimi hibami glasu, ki jih je mogoče odpraviti ali omiliti le s specialnim vežbanjem in s posebej v ta namen izbranimi vajami.*»⁶ Učno snov za posamezne letnike je v

¹ Tina Bohak, *Pevska šola Julija Betetta*, doktorska disertacija, Ljubljana: Akademija za glasbo, 2013.

² Ciril Cvetko, *Julij Betetto – umetnik, pedagog in organizator glasbenega šolstva*, Ljubljana: Slovenski gledališki in filmski muzej, 1990, str. 163. Podatkov o imenu zasebne glasbene šole med viri ni bilo mogoče zaslediti.

³ Osebni dnevnik Julija Betetta, brez paginacije.

⁴ Emil Adamič, »Naša glasbena univerza, direktor Betetto govori o svojih delovnih načrtih«, *Jutro* 15 (1934), št. 196, str. 3–4, dostopno na spletnem naslovu: <http://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-IBW8JX7V/?query=%27keywords%3Djutro+26.08.1934%27&pageSize=25>, 19. 1. 2013.

⁵ NUK Ljubljana, Glasbena zbirka, fond Julij Betetto, mapa Konservatorij, Akademija, poučevanje, Učni načrti, brez paginacije.

⁶ C. Cvetko (1990), n. d., str. 165.

grobih obrisih določil v skladu z individualnimi značilnostmi glasu, vendar »v splošnem in tehničnem pogledu enakovredno zahtevam izpitnih tvarin v drugih oddelkih in letnikih«. ⁷

Betettov konservatorijski učni in izpitni program za solopetje so na nižji in srednji glasbeni šoli ter na Glasbeni akademiji uveljavili jeseni leta 1940, torej štiri leta po nastanku, a iz dosegljivih virov ni bilo mogoče ugotoviti vzroka pozne uveljavitve le-teh. Ugotovimo, da so bili Betettovi skrbno načrtovani učni načrti namenjeni celotni vertikali solopevskega izobraževanja oziroma vsem stopnjam, kar je edinstven in v praksi redke do-sežek. Ob temeljnih načrtih, namenjenih za učence, dijake in študente solopetja, so deli teh načrtov veljali še za predmet vokalna tehnika, ki jo je Betetto ob prevzemu ravnateljstva na Državnem konservatoriju leta 1933 kot novost uvedel za komponiste in dirigente, in sicer z namenom, da bi študentje vsaj malo spoznali bistvena načela solopevske tehnike, predvsem nauk o registrih glasu. ⁸ Takšna poteza kaže njegove poglede na pomen pevske tehnike za splošno izobrazbo drugih glasbenih profilov, vendar je ob uvedbi naletel na takšen odpor profesorjev kompozicije, da je moral popustiti in predmet ukiniti. ⁹

Kot ugotavljamo, je bil Julij Betetto izreden metodik, ki je svoje izkušnje, pridobljene v času šolanja in kasneje v času umetniške kariere, združil in jih celostno posredoval svojim učencem. Njegovo izjemno delo se posebno kaže skozi sistematiko učnih načrtov, pri katerih je opaziti velik poudarek na pevski tehniki, na kateri je temeljila njegova pevska šola. Prav tako ugotovimo, da je zelo verjetno navajal tiste priročnike, ki jih je tudi sam uporabljal v času študija oz. jih je sam ocenil kot kakovostne. Ob pregledu učnih načrtov ugotavljamo, da je bila Betettova skrb za ustrezno izobražen kader v celotni vertikali glasbenega šolstva neprecenljiva, danes premalo cenjena in poznana.

Betettovo delovanje na Glasbeni akademiji (1939–1946)

Konec avgusta 1939 je bila po številnih prizadevanjih ljubljanskih veljakov, med njimi tudi takratnega ravnatelja Državnega konservatorija Julija Betetta, ustanovljena Glasbena akademija v Ljubljani, in sicer kot prva samostojna visoka šola na stopnji fakultete v zgodovini slovenskega glasbenega šolstva. ¹⁰ Naloga Glasbene akademije je bila izpopolnjevati in dvigniti glasbeno kulturo na Slovenskem, pripravljati in izobraževati produktivne in reproduktivne umetnike do najvišje stopnje ter vzgajati glasbene pedagoge. Novi zavod je imel dva oddelka: Glasbeno akademijo z značajem visoke šole in Srednjo glasbeno šolo (brez nižje šole), ki je nadaljevala delo Državnega konservatorija in je imela od ustanovitve leta 1939 stopnjo popolne srednje šole. Vertikala glasbenega izobraževanja se je tako z leti vse bolj

⁷ Prav tam.

⁸ T. Bohak, n. d., str. 30.

⁹ Prav tam.

¹⁰ *Izvestje za šolsko leto 1939/1940*, Ljubljana: Glasbena akademija, 1940, str. 11.

izpopolnjevala. Poudariti je treba, da je bila ob koncu tridesetih let prejšnjega stoletja Glasbena akademija poleg Glasbene matice, ki je imela svojo koncertno poslovalnico, glavna organizatorica koncertov s sporedi solističnih ali komornih koncertov, vse pogosteje pa tudi s sodobnimi deli. ¹¹

Leto 1942 je bilo za Julija Betetta prelomno, saj je na podlagi seje senata in odloka visokega komisarja na položaju rektorja Glasbene akademije zamenjal dotedanjega vodjo ustanove Antona Trosta. ¹² Kot rektor si je Betetto zelo prizadeval za visoko raven znanja, ki je bila za ustanovo take vrste še kako pomembna, prav tako je imel vpliv na izbiro dobro izobraženega profesorskega kadra. Ustanovo je vodil preudarno in kot je večkrat dejal »v skladu s predpisi«. ¹³ Kot rektor in pevski pedagog je bil izredno precizen, njegova široka razgledanost se kaže v veliki zavzetosti za dobro glasbeno vzgojo od zgodnjega otroštva, čeprav ni nikoli poučeval otrok. O teh stališčih je med drugim spregovoril na ljubljanskem radiu, ko pravi: »[...] Da oblikujemo iz otroka človeka, poštenega in plemenitega do svojega bližnjega, ne zadošča, da mu obudimo samo smisel za praktično stran življenja. [...] Privzgojiti mu moramo predvsem tudi smisel za lepote življenja. [...] Glasbena vzgoja je ena najvažnejših panog oblikovanja otroške psihe. [...] Cilj in namen glasbenega pouka ter glasbene vzgoje naj v skladu z načeli grške etike ne obstoji samo v pridobivanju tehnične spretnosti. Njen pomen je vse globlji in plemenitejši ... [...] Glasbena vzgoja naj ne bo privilegij malega, izbranega družbenega kroga. Ona mora biti dostopna vsakomur brez izjeme. [...]« ¹⁴ Kot rektor je opozoril na aktualnost in sodobnost dejavnosti Glasbene akademije in Srednje glasbene šole, na katerih naj bi bili »[...] učni načrti sestavljeni na podlagi modernih pedagoško-praktičnih izkustev profesorskega zbora, katerega člani so se izobraževali doma in v tujini. Zavoda nudita vsestransko glasbeno vzgojo, katere vir tvorijo izoblikovanje sluha, improvizacija, individualen pouk in tako izrazita muzikalnost, da sta instrument in glas le zunanji sredstvi za doseg ustaljene glasbene predstave. [...] Poglobljati, posplošiti in usmerjati vso glasbeno vzgojo v slovenskem narodu bo tudi v bodočnosti ena prvih nalog Glasbene akademije. [...]« ¹⁵ Kljub temu da je od Betettovih razmišljanj minilo že skoraj sedem desetletij, ugotovimo, da so bile njegove izjave o pomenu glasbenega izobraževanja izjemno premišljene in tehtne – z njimi je oblikoval stališča, aktualna še danes.

Rektor Betetto je v šolskem letu 1944/1945 zaradi zdravstvenih težav vložil prošnjo za razrešitev s položaja ravnatelja šole Glasbene matice in prosil za polletni dopust, kar mu je prosvetni

¹¹ Darja Koter, *Slovenska glasba 1918–1991*, Ljubljana: Študentska založba, 2012, str. 44, 150.

¹² Odlok visokega komisariata, IV., št. 2733, 24. 10. 1942, *Izvestje za šolsko leto 1942/1943*, Ljubljana: Glasbena akademija, 1943, str. 25.

¹³ Osebni pogovor z g. Petrom Bedjaničem, 20. 2. 2013.

¹⁴ Julij Betetto, »Smotri glasbene vzgoje«, *Jutro* 24 (1944), št. 56, str. 3, dostopno na [http://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-MRWHEK2U/?query=%27keyw](http://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-MRWHEK2U/?query=%27keywords%3dJUTRO+09.03.1944%27&pageSize=25,5.3.2013)

¹⁵ Prav tam.

oddelek Pokrajinske uprave odobril, prav tako se mu je iztekal mandat rektorja.¹⁶ Začasna uredba, objavljena v Uradnem listu Slovenskega narodnoosvobodilnega sveta in Narodne vlade Slovenije, je Glasbeno akademijo januarja 1946 preimenovala v Akademijo za glasbo in potrdila njeno delovanje v prihodnje.¹⁷ Betetov prvi mandat na položaju rektorja se je sklenil z letom 1945 – izkazal se je za uspešnega, saj je bil v naslednjih letih na to mesto izvoljen še dvakrat.¹⁸

Betettovo delovanje na Akademiji za glasbo (1946–1962)

Prvi rektor preimenovane akademije je postal skladatelj in pianist Lucijan Marija Škerjanc (1900–1973), upravno pa je ustanovo, pod katero sta tako kot dotlej spadali srednja in visoka stopnja, vodil skladatelj in violinist Matija Bravničar (1897–1977). Povojni čas je zahteval določene organizacijske in vsebinske spremembe, kar se je na Akademiji za glasbo odrazilo v celotnem izobraževalnem ustroju. Umetniškimi oddelki so pridružili t. i. znanstveni oddelek, ki je skrbel za izobraževanje v glasbenozgodovinskih znanostih, glasbeno pedagogiko in narodopisje. Po reorganizaciji leta 1948 je bila akademija organizirana z oddelki za kompozicijo in dirigiranje, solopetje, klavir, violino, violončelo, kontrabas, orgle, harfo, pihala, trobila in zgodovinsko-folklorni oddelek, ki se je kasneje preimenoval v zgodovinski oddelek. Ko je bil ta z ustanovitvijo oddelka za muzikologijo na Filozofski fakulteti leta 1962 ukinjen, se je oddelek za glasbeno pedagogiko razvijal samostojno. Do novih večjih sprememb je prišlo leta 1953, ko se je Srednja glasbena šola odcepila od »krovne« akademije in postala samostojna ustanova kot Srednja glasbena šola Ljubljana.¹⁹

Julij Betetto je bil vse od ustanovitve akademije do svoje upokojitve leta 1962 predstojnik in redni profesor na oddelku za solopetje, v obdobjih 1947–1950 in 1957–1962 pa je opravljal funkcijo rektorja.²⁰ V prvem povojnem letu je kot pomembno novost uvedel obligatorni predmet korepeticije. V razglasu, ki ga je objavil v novembru leta 1947, poudarja, da ima učenec klavirskega odseka od tretjega letnika srednje stopnje obvezo, da korepetira po dve uri tedensko, prav tako opozarja pevce in pianiste, da so korepeticije strogo obvezen dopolnilni predmet. Ob tem je poudaril, da morajo biti pianisti in korepetitorji učencem pevskega odseka v oporo in pomoč pri vadbi in študiju predvidene učne snovi, ki jo morajo pripravljati za izpite,

javne nastope, operno šolo idr. Pianisti naj bi se po Betettovem mnenju zavedali, da so korepeticije njim samim nujno potrebne, ker se ob tem naučijo spretnosti dobrega spremljanja solista, kar naj bi obvladal vsak pianist, ki se želi izkazati kot muzikalno nadarjen umetnik. Ker je Betetto tudi delo rektorja opravljal vestno in z velikim spoštovanjem do ustanove, je bil deležen izjemnega spoštovanja svojih profesorskih kolegov in dijakov oz. študentov.²¹

Slika 1: Julij Betetto leta 1930, Foto Holdt (hrani NUK Ljubljana, Glasbena zbirka).

Solopovski oddelek je bil v času Betettovega pedagoškega udejstvovanja (1946–1962) tako kot pred vojno še naprej eden pomembnejših, k čemur so prispevali tudi izkušeni pedagogi. Takrat enainšestdesetletni Betetto, ki je bil med starejšimi v kolektivu, je kot predstojnik pevskega oddelka imel zelo verjetno vpliv na izbiro pedagoškega kadra, ki je deloval z njim, čeprav med viri ni zaslediti zaznamkov o tem. Proforski kader na pevskem oddelku je po večini imel podobno izobrazbeno ravnen kot Betetto (izobraževali so se na Dunaju, v Bologni in Zagrebu), redno so se udeleževali izpopolnjevanj, kar je zagotovo vplivalo na kakovosten in podoben, a hkrati drugačen, z lastnimi izkušnjami podkrepljen individualni pedagoški in metodološki proces pri pouku solopetja. To se je več kot očitno

¹⁶ Prosvetni oddelek Pokrajinske uprave je z odločbo IV., št. 6.274/1, z dne 26. 10. 1944 dovolil Juliju Betettu, da je vodil šolo Glasbene matice tudi v šolskem letu 1944/45. Operiran je bil zaradi žolčnih kamnov. Cvetko Budkovič, *Razvoj glasbenega šolstva na Slovenskem*, vol. II, Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete, 1995, str. 155.

¹⁷ A. Klopčič, *Ustanovitev in delovanje Glasbene akademije (1939–1945)*, dipl. naloga, Ljubljana: Akademija za glasbo, 2010, str. 93–94.

¹⁸ T. Bohak, *Julij Betetto in njegova vloga v razvoju glasbenega šolstva na Slovenskem*, Ljubljana: Akademija za glasbo, str. 5.

¹⁹ *Akademija za glasbo Univerze v Ljubljani 2000–2011*, zbornik, ur. Gašper Troha, Ljubljana: Akademija za glasbo, 2012, str. 15.

²⁰ T. Bohak (2009), n. d., str. 5.

²¹ »Razglas – Obligatori predmet: korepeticije«, 6. 11. 1947, NUK, Glasbena zbirka, fond Julij Betetto, mapa Konservatorij, Akademija za glasbo, Upraviteljstvo 1947–1948, 1949–1950.

izkazalo v uspehih študentov, ki so po večini postali solisti na opernih deskah ali/in koncertni pevci ter pevski pedagogi.

Poleg Betetta so na akademiji poučevali Ado Darian (1895–1966), Jeanette Foedrantsperg (1885–1956), Zlata Gjungle-nac (1898–1982), Ksenija Kušej Novak (1914–2008), Franjo Schiffrer-Navigin (1897–1970) in Zora Ropas (1893–1976).²² Ugotovimo, da je imel solopevski oddelk Akademije za glasbo v Betetovem obdobju (1945–1962) mednarodno uveljavljene pedagoške, ki so svojim učencem posredovali visoko raven znanja, s katerim so se lahko uspešno predstavljali na avdicijah doma in v tujini. Oddelk je imel visoka merila, kar potrjujejo tudi pravila o javnih nastopih, na katerih so posamezniki lahko nastopili le, če so se po presoji komisije uspešno predstavili na predhodni interni vaji.²³

V petdesetih letih 20. stoletja je država uvedla šolske inšpekcije. Julij Betetto, takrat priletni gospod, je poučeval že dobrih šestindvajset let in v svoji dotedanji pedagoški karieri vzgojil vrsto generacij, zato je bil najbrž najboljša izbira za preverjanje pedagoških procesov, usposobljenosti profesorjev in učnih načrtov v slovenskem glasbenem šolstvu na področju poučevanja solopetja. V obdobju 1952–1955 je kot honorarni inšpektor preverjal pouk solopetja na teh glasbenih šolah: Srednja glasbena šola Maribor – smer solopetje, Glasbena šola I. Ljubljana – smer solopetje in Glasbena šola Ljubljana Center – smer solopetje. Vsaka ustanova naj bi imela obisk inšpektorja enkrat letno, ki je moral pred obiskom obvestiti učitelje, da so lahko izbrali učence in mu omogočili širši pregled, prav tako pa je učiteljem pripadala tudi ena ura posvetovanja z Betettom. Po opravljeni inšpekciji je Betetto napisal poročilo in ga oddal pristojnemu okrajnemu oz. mestnemu ljudskemu odboru, Svetu za prosveto in kulturo ter ravnatelju posamezne glasbene šole.²⁴

Kot inšpektor je torej preverjal solopevski pouk, načine in rezultate poučevanja, usposobljenost pedagoškega kadra, predpisano učno gradivo, v kolikšni meri so pedagogi spodbujali učence k javnemu nastopanju, na kakšni ravni so bile javne produkcije idr. S tem je zaokrožil svojo skrb za podmladek profesionalnega kadra, saj je pedagogom s svojo pojavo in izkušenimi nasveti svetoval še višjo raven poučevanja in izhodišča za uspešno pripravo kandidata na sprejemni izpit za študij solopetja na Akademiji za glasbo. Kot kaže, je bila Betettova osnovna naloga inšpektorja prav to – imeti pregled nad ravni-jo poučevanja in bodočimi kadri za akademijo. Poudariti je še treba, da ob pregledu zapaščin in dosegljivih virov ni bilo zaslediti učnih načrtov, ki bi predvideli pouk solopetja na povojni Akademiji za glasbo, iz česar lahko predvidevamo, da so bili v

uporabi Betettovi, ki jih je osnoval v okviru Glasbene akademije leta 1936.

Ugotovimo, da je bil Julij Betetto v času svojega delovanja na Akademiji za glasbo izredno dejaven – opravljal je poklic rednega profesorja za solopetje, bil dvakratni rektor ustanove in tudi inšpektor, do leta 1954 pa je bil kljub veliki zasedenosti na akademiji tudi stalni gost v ljubljanski Operi. Bil je človek, ki je vsako delo, ki mu je bilo dano, zelo spoštoval in ga želel opraviti po svojih najboljših zmožnostih. Skupaj s sodelavci na solopevskem oddelku so pouk dvignili na raven, ki je lahko konkurirala mednarodnim merilom, ne nazadnje tudi zaradi mednarodnih karier nekaterih pedagogov (Betetto in Schiffrer). Betetto je bil avtoriteta, človek s pokončno držo, kateremu sta bila pri delu primarna red in disciplina. Ob izvolitvi v triletni mandat rektorja leta 1947 (do 1950) se je zavedal pomembnosti funkcije in težke naloge, ki mu je bila dana, in je z resnim in bledim obrazom odkritosrčno dejal: »Hvala vam za zaupanje! Težko nalogo ste mi poverili. Že itak nosimo vsak svoje breme. Moje bo poslej še težje. Toda rad ga jemljem nase, če mi boste pomagali in če ste resnično prepričani, da sem vreden in sposoben voditi najvišji forum slovenske glasbene kulture. Saj sem tej kulturi že itak posvetil in žrtvoval vse svoje življenje!«²⁵ Gotovo je tudi po prvem rektorskem mandatu še naprej deloval kot vzoren profesor in ostal eden najvplivnejših pedagogov, delujočih na akademiji. Ko je leta 1954 dobil zanj tako bolečo odpoved v Operi, se je pedagoškemu poklicu posvečal še z večjo vnemo.²⁶ Tako ne čudi, da je bil leta 1957 ponovno izvoljen v rektorsko funkcijo, ki jo je opravljal do upokojitve leta 1962.

Sklep

Julij Betetto se je v skoraj štirideset let trajajoči pedagoški karieri uveljavil kot uspešen pedagog in mentor številnim generacijam pevcev. Izpostaviti je treba, da se je po končanem šolanju v času bivanja na Dunaju vseskozi pevsko izpopolnjeval – pevske ure je obiskoval pri Eduardu Ungerju, Philipu Forstnu, Martinu Greifu in Ottu Iru, ki so vsak na svoj način vplivali na njegovo umetniško kariero, posredno tudi na pedagoške in didaktične prijeme, katere je s pridom uporabljal pri solopevskem pouku. V njegovi dolgoletni pedagoški karieri je zaznati določene vrhunce oziroma presežke, kot to velja za čas med obema vojnama – precej dokazov namreč priča, da je prav njegovo vsestransko delovanje v Ljubljani spodbudilo zanimanje za solopetje na Slovenskem. Ko je na začetku dvajsetih let prejšnjega stoletja začel s sistematičnim poučevanjem na konservatoriju, se je število učencev namreč iz leta v leto strmo dvigalo, o čemer priča dejstvo, da je bilo v šolskem letu 1926/1927 na solopevskem oddelku ljubljanskega Državnega konservatorija vpisanih šestinštirideset učencev. To je v zgodovini glasbene-

²² NUK, Glasbena zbirka, fond Julij Betetto, mapa Konservatorij, Akademija za glasbo, Upraviteljstvo 1947–1956.

²³ »Razglas – Obligatori predmet: korepeticije«, 6. 11. 1947«, NUK, Glasbena zbirka, fond Julij Betetto, mapa Konservatorij, Akademija za glasbo, Upraviteljstvo 1947–1948, 1949–1950.

²⁴ NUK Ljubljana, Glasbena zbirka, fond Julij Betetto, mapa Konservatorij–Akademija, Poučevanje – Inšpekcije v letih 1952–1955.

²⁵ Vilko Ukmar, *Srečanja z Julijem Betettom*, Ljubljana: Državna založba Slovenije, 1961, str. 127.

²⁶ Osebni pogovor z gospodom Petrom Bedjaničem, 20. 2. 2013.

ga šolstva na Slovenskem zagotovo edinstvena številka, saj je v tedanjem času presegla celo vpis na klavir in violino, ki sta bila sicer vsa leta prva na lestvici zanimanja. Betetto je bil kot pedagog izredno dosleden in zelo sistematičen – pevska ura je vedno potekala »po predpisih«.

Kot vsestranski umetnik in intelektualec se je zavedal pomena razvoja glasbenega šolstva v njegovi celotni vertikali, kar potrjuje njegova izdelava učnih načrtov za nižjo, srednjo in višjo stopnjo oz. za akademijo, ki je od ustanovitve leta 1939 imela status visokošolske ustanove. Učne načrte, v katerih je velik poučnik na pevski tehniki, je Betetto zasnoval v drugi polovici

tridesetih let prejšnjega stoletja in jih dokončal v času delovanja na Glasbeni akademiji. Predvidevamo, da so ostali v veljavi tudi po preimenovanju ustanove leta 1946.

Pedagoško delo Julija Betetta je bilo v njegovem času in tudi kasneje zelo cenjeno. Ko skušamo dognati, v čem je bil razlog, da je imel Betetto izjemno veliko število učencev in da je bil kot profesor tako priljubljen, ne smemo spregledati njegove predanosti in smisla za poučevanje, ki je ob visoki strokovnosti in umetniški žilici nedvomno eden temeljnih porokov za uspešno pedagoško kariero.

#Viri in literatura

- Adamič, E. (1934). Naša glasbena univerza, Direktor Betetto govori o svojih delovnih načrtih. Jutro, letnik 15, št. 196, str. 3–4, dostopno na <http://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-IBW8JX7V/?query=%27keywords%3djutro+26.08.1934%27&pageSize=25> (19. 1. 2013).
- Betetto, J. (1944). Smotri glasbene vzgoje. Jutro, letnik 24, št. 56, str. 3, dostopno na <http://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-MRWHEK2U/?query=%27keywords%3dJUTRO+09.03.1944%27&pageSize=25> (5. 3. 2013).
- Bohak, T. (2009). Julij Betetto in njegova vloga v razvoju glasbenega šolstva na Slovenskem. Diplomsko naloga. Ljubljana: Akademija za glasbo.
- Bohak, T. (2013). Pevska šola Julija Betetta. Doktorska disertacija. Ljubljana: Akademija za glasbo.
- Budkovič, C. (1992). Razvoj glasbenega šolstva na Slovenskem I. Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete.
- Budkovič, C. (1995). Razvoj glasbenega šolstva na Slovenskem II. Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete.
- Cvetko, C. (1990). Julij Betetto – umetnik, pedagog in organizator glasbenega šolstva. Ljubljana: Slovenski gledališki in filmski muzej.
- Debeljak, T. (1940). II. sklepna produkcija Srednje glasbene šole. Slovenec, letnik 68, št. 138a, str. 8, dostopno na <http://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-DEH6PMVB/?query=%27keywords%3dslovenec+19.6.1940%27&pageSize=25> (4. 3. 2013).
- Darian, A. (1951). Šola lepega petja, Ljubljana: Državna založba Slovenije.
- Izvestje za šolsko leto 1939/1940. (1940). Ljubljana: Glasbena akademija.
- Izvestje za šolsko leto 1940/1941. (1941). Ljubljana: Glasbena akademija.
- Izvestje za šolsko leto 1942/1943. (1943). Ljubljana: Glasbena akademija.
- Klopčič, A. (2010). Ustanovitev in delovanje Glasbene akademije (1939–1945). Diplomsko naloga, Ljubljana: Akademija za glasbo.
- Koter, D. (2012). Slovenska glasba 1848–1918, Ljubljana: Študentska založba.
- Koter, D. (2012). Slovenska glasba 1918–1991, Ljubljana: Študentska založba.
- Osebni dnevnik Julija Betetta. V zasebni zbirki avtorice.
- Osebni pogovor z gospodom Petrom Bedjaničem. Ljubljana. 20. 2. 2013, 12. 8. 2013.
- Narodna in univerzitetna knjižnica Ljubljana, Glasbena zbirka, fond Julij Betetto.
- Troha, G. (ur.) (2012). Akademija za glasbo Univerze v Ljubljani 2000–2011. Zbornik. Ljubljana: Akademija za glasbo.
- Ukmar, V. (1961). Srečanja z Julijem Betettom, Ljubljana: Državna založba Slovenije.